

COMPARTIMENTUL

ȘTIINȚE ECONOMICE

CZU 336.7:004

DOI [https://doi.org/10.52388/1812-2566.2025.2\(103\).05](https://doi.org/10.52388/1812-2566.2025.2(103).05)

DEFINIREA ȘI CLASIFICAREA TRANZACȚIILOR TRANSFRONTALIERE ONLINE: FUNDAMENTARE TEORETICĂ ȘI IMPLICAȚII JURIDICO-ECONOMICE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Alexandru MARIȚ

Doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”, Chișinău, Republica Moldova
e-mail: alexmarit123@gmail.com
<https://orcid.org/0000-002-3198-8398>

Mariana VATAMANIȚA

Doctorandă, Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”, Chișinău, Republica Moldova
e-mail: alexmarit123@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0004-2949-4750>

În condițiile intensificării proceselor de globalizare și ale expansiunii rapide a economiei digitale, tranzacțiile transfrontaliere realizate prin intermediul mediului online se conturează ca una dintre cele mai dinamice și reprezentative forme ale comerțului internațional actual. Prezentul studiu urmărește examinarea conceptului, a tipologiei și a trăsăturilor esențiale ale acestor tranzacții, insistând asupra dimensiunilor lor juridice și economice, precum și asupra specificului reglementărilor existente în Republica Moldova. Cercetarea are la bază o abordare doctrinară, normativă și comparativă, subliniind necesitatea armonizării terminologiei și modernizării cadrului legislativ care guvernează comerțul electronic la nivel internațional.

Cuvinte-cheie: tranzacții transfrontaliere, comerț electronic, digitalizare, drept internațional privat, comerț global.

DEFINITION AND CLASSIFICATION OF ONLINE CROSS-BORDER TRANSACTIONS: THEORETICAL FOUNDATIONS AND LEGAL-ECONOMIC IMPLICATIONS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Amid the intensification of globalization processes and the rapid expansion of the digital economy, cross-border transactions conducted through online platforms are emerging as one of the most dynamic and representative forms of contemporary international trade. The present study aims to examine the concept, typology, and essential features of these transactions, with a particular focus on their legal and economic dimensions, as well as on the specific regulatory framework in the Republic of Moldova. The research is grounded in a doctrinal, normative, and comparative approach,

emphasizing the need for terminological harmonization and the modernization of the legislative framework governing international electronic commerce.

Keywords: *cross-border transactions, electronic commerce, digitalization, private international law, global trade.*

DÉFINITION ET CLASSIFICATION DES TRANSACTIONS TRANSFRONTALIÈRES EN LIGNE: FONDEMENTS THÉORIQUES ET IMPLICATIONS JURIDIQUES ET ÉCONOMIQUES EN RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA

Dans le contexte de l'intensification des processus de mondialisation et de l'expansion rapide de l'économie numérique, les transactions transfrontalières effectuées via l'environnement en ligne se profilent comme l'une des formes les plus dynamiques et représentatives du commerce international contemporain. La présente étude vise à examiner le concept, la typologie et les caractéristiques essentielles de ces transactions, en mettant l'accent sur leurs dimensions juridiques et économiques, ainsi que sur les particularités du cadre réglementaire existant en République de Moldavie. La recherche repose sur une approche doctrinale, normative et comparative, soulignant la nécessité d'une harmonisation terminologique et d'une modernisation du cadre législatif régissant le commerce électronique à l'échelle internationale.

Mots-clés: *transactions transfrontalières, commerce électronique, numérisation, droit international privé, commerce mondial.*

ОПРЕДЕЛЕНИЕ И КЛАССИФИКАЦИЯ ТРАНСГРАНИЧНЫХ ОНЛАЙН-ТРАНЗАКЦИЙ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ, ПРАВОВЫЕ И ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ В РЕСПУБЛИКЕ МОЛДОВА

Условия интенсификации процессов глобализации и быстрого развития цифровой экономики трансграничные транзакции, осуществляемые в онлайн-среде, становятся одной из наиболее динамичных и представительных форм современной международной торговли. Цель данного исследования – изучение концепции, типологии и существенных особенностей этих транзакций, с акцентом на их правовые и экономические аспекты, а также специфику существующего законодательства Республики Молдова. Исследование основано на доктринальном, нормативном и сравнительном подходе, подчеркивающим необходимость гармонизации терминологии и модернизации законодательной базы, регуливающей электронную торговлю на международном уровне.

Ключевые слова: *трансграничные транзакции, электронная торговля, цифровизация, частное международное право, глобальная торговля.*

Introducere

Transformările profunde ale economiei mondiale, determinate de progresul tehnologic și de globalizarea comerțului, au condus la apariția unei noi paradigme a schimburilor comerciale internaționale – tranzacții transfrontaliere online. Acestea de altfel nu mai reprezintă extensii ale comerțului clasic, ci o formă distinctă de interacțiune economică, caracterizată prin dematerializare, rapiditate și interconectare digitală. În contextul digitalizării globale, înțelegerea

naturii și particularităților juridice ale tranzacțiilor transfrontaliere online devine esențială pentru asigurarea unui cadru normativ coerent și adaptat provocărilor economiei digitale.

Actualitatea temei

Expansiunea continuă a comerțului electronic și creșterea ponderii tranzacțiilor transfrontaliere online în cadrul economiei digitale sunt procese care oferă multiple avantaje economice, respectiv acestea ridică totodată probleme juridice complexe privind

aplicarea legislației, regimul fiscal și protecția consumatorilor. În cazul Republicii Moldova, subiectul prezintă o importanță deosebită prin prisma integrării europene și a necesității armonizării cadrului normativ intern cu standarde internaționale. Cercetarea contribuie la aprofundarea înțelegerii fenomenului și la identificarea direcțiilor de modernizare a legislației naționale în domeniul comerțului electronic.

Metode utilizate și metode aplicate

Cercetarea a utilizat metode precum analiza doctrinară precum analiza doctrinară pentru studierea conceptelor teoretice, metoda comparativă pentru evidențierea diferențelor legislative, metoda sintetică și istorică pentru integrarea fenomenului în contextual economic global, precum și metoda logică pentru formularea concluziilor.

Dintre metodele aplicate se disting analiza normativă, utilizată pentru interpretarea cadrului juridic, metodele inductivă și deductive pentru formularea generalizărilor și analiza comparativă practică pentru adaptarea experiențelor legislative străine la realitățile Republicii Moldova.

Rezultate și discuții

Analiza legislației Republicii Moldova arată că noțiunea de “tranzacții transfrontaliere” nu este definită explicit în actele normative fundamentale precum Codul Civil al Republicii Moldova [1] sau Codul Fiscal al Republicii Moldova [2]. Totuși această categorie de operațiuni este recunoscută implicit în diverse domenii juridice, fiind reglementată prin norme care vizează raporturi cu element de extraneitate. În special:

Codul Vamal al Republicii Moldova [3] stabilește reguli pentru operațiuni transfrontaliere precum import, export, tranzit și regimuri de perfecționare activă sau pasivă, echivalente cu tranzacțiile internaționale recunoscute în doctrină. Termeni precum “*livrări internaționale*” sau „*operațiuni de*

comerț exterior” reflectă practice realitatea juridică a tranzacțiilor între entități din state diferite.

Deși Codul Civil al Republicii Moldova [1] nu definește expres tranzacțiile transfrontaliere, aplicarea dreptului străin în cauze cu elemente de extraneitate (art. 2587-2588 Cod Civil al Republicii Moldova [1]) recunoaște indirect aceste tranzacții incluzând contractele între părți din state diferite, obligații executate în alte state sau alegerea legii străine aplicabile.

Legea nr. 308/2017 [9] și Regulamentele Băncii Naționale ale Republicii Moldova [12] consacră conceptul de „transferuri transfrontaliere”, stabilind obligații de raportare și control al fluxurilor financiare internaționale, inclusiv investiții externe și credite acordate nerezidenților.

Legea nr. 284/2004 privind comerțul electronic [7] și Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal [7] reglementează, într-o anumită măsură, tranzacțiile digitale internaționale. Totuși, lipsa unei definiții unitare și a unui cadru legal clar pentru tranzacțiile digitale transfrontaliere creează incertitudini practice, în special privind TVA-ul, protecția consumatorilor și responsabilitățile juridice ale părților implicate.

Sectorul comerțului electronic în Republica Moldova este în creștere, dar ponderea tranzacțiilor transfrontaliere rămâne redusă comparativ cu alte state europene. Obstacolele includ lipsa tratatelor moderne de evitare a dublei impuneri, infrastructura logistică și digitală insuficient dezvoltată, dificultăți de acces la soluții de plată internaționale și bariere lingvistice pentru IMM-uri.

Chiar dacă Republica Moldova face progrese în digitalizarea serviciilor publice (MSign, MPay, MConnect), acestea nu sunt încă complet integrate în ecosistemele internaționale. Pentru a stimula comerțul electronic transfrontalier, este necesară:

a) Definirea și reglementarea explicită a

tranzacțiilor digitale internaționale prin acte normative clare;

b) Modernizarea sistemului fiscal și vamal, inclusiv prin acorduri de evitare a dublei impuneri și integrarea în sistemele europene de TVA;

c) Creșterea sprijinului instituțional pentru IMM-uri, prin acces la finanțare, granturi, instruire și facilitarea parteneriatelor internaționale;

d) Dezvoltarea de platforme și instrumente digitale interoperabile care să susțină comerțul online internațional într-un mod eficient și sigur.

Comparativ, UE oferă un cadru legislativ coerent și armonizat pentru tranzacțiile transfrontaliere. Directive și regulamente precum Directiva 2006/123/CE [5], Regulamentul Bruxelles I bis (1215/2012 [11]) și Regulamentul Roma I (593/2008 [10]) asigură libertatea de prestare a serviciilor, claritate juridică în contractele cu element de extraneitate și recunoașterea hotărârilor judecătorești. În domeniul financiar, mecanismul SEPA facilitează plățile transfrontaliere într-un mod simplificat și uniform, eliminând diferențele de cost și durată între transferurile naționale și internaționale.

Tranzacțiile transfrontaliere online în Republica Moldova sunt recunoscute funcțional și aplicativ, dar lipsa unui cadru legal unitar și a infrastructurii digitale și logistice adecvate limitează dezvoltarea acestui segment. În contrast, UE oferă un model de reglementare clar, integrat și armonizat, care facilitează desfășurarea activităților economice internaționale, asigurând predictibilitate, securitate și eficiență. Pentru a crește competitivitatea și integrarea pe piețele globale, Republica Moldova trebuie să prioritizeze armonizarea legislativă, modernizarea infrastructurii digitale și sprijinul activ pentru IMM-uri în comerțul electronic transfrontalier.

Definirea conceptului tranzacție transfrontalieră

Tranzacțiile transfrontaliere online pot fi definite ca activități comerciale desfășurate prin interme-

diul mijloacelor electronice între participanți aflați în jurisdicții diferite. Acestea presupun utilizarea platformelor digitale pentru realizarea procesului de cumpărare de la lansarea comenzii și efectuarea plății, până la livrarea bunurilor sau prestarea serviciilor depășind granițele unui singur stat.

Conform opiniei formulate de cercetătorul Cernovol P.A. [17], tranzacția transfrontalieră reprezintă un act juridic propriu relațiilor economice internaționale, caracterizat prin participarea unei părți contractante străine și prin generarea unor raporturi juridice supuse simultan normelor a cel puțin două sisteme de drept diferite. În literatura de specialitate, expresia „tranzacție de comerț exterior” este tot mai frecvent înlocuită cu termenul „tranzacție transfrontalieră”, considerat mai riguros din punct de vedere conceptual și mai adecvat scopurilor reglementării moderne.

Potrivit cercetătorilor Simatova E.L. [16], Dmitrieva G. K. [14] și Kanașevski V.A. [15], utilizarea acestei terminologii redă cu acuratețe natura juridică a raporturilor contractuale internaționale, întrucât acestea presupun fie implicarea unei părți străine, fie executarea obligațiilor contractuale pe teritoriul unui alt stat, fie amplasarea obiectului contractului în afara jurisdicției naționale.

Tranzacțiile transfrontaliere au o importanță majoră în promovarea comerțului și investițiilor la nivel global, permițând întreprinderilor să pătrundă pe piețe noi, să își diversifice veniturile și să profite de avantajele comparative oferite de diverse economii. În acest sens, ele reprezintă un element central al procesului de integrare economică internațională.

Clasificarea și caracteristicile tranzacțiilor transfrontaliere

Dintr-o perspectivă economică și juridică, tranzacțiile transfrontaliere pot fi abordate pe două planuri complementare, fiecare oferind o înțelegere aprofundată a naturii lor complexe.

Pe de o parte, dimensiunea geografică vizează localizarea distinctă a participanților la tranzacție fie persoane fizice, fie juridice care își desfășoară activitatea în state diferite. Această componentă evidențiază caracterul internațional al relației contractuale, determinând aplicarea unor norme juridice și fiscale variate, în funcție de jurisdicțiile implicate.

Pe de altă parte, dimensiunea financiară se referă la mișcarea capitalurilor, bunurilor și valorilor prin intermediul sistemelor bancare internaționale sau al mecanismelor moderne de decont transfrontalier. Aceasta implică nu doar transferuri monetare între entități situate în diferite state, ci și utilizarea unor instrumente financiare specifice comerțului internațional, precum acreditivul documentar, cambii sau ordinele de plată electronice.

În doctrină, se disting câteva trăsături definitorii ale tranzacțiilor transfrontaliere, care conturează specificul lor juridic și economic:

1. Existența elementului de extraneitate, determinată de raporturile juridice supuse simultan legislației a două sau mai multe state;
2. Libertatea de alegere a legii aplicabile, conferită părților prin principiile dreptului internațional privat, care le permite să determine regimul juridic al tranzacției;
3. Finalitatea antreprenorială, caracterizată prin orientarea activității către obținerea unui beneficiu economic sau comercial;
4. Asumarea riscului comercial, privită ca o expresie a responsabilității juridice și economice, care implică acceptarea consecințelor posibile ale fluctuațiilor de piață, ale cursului valutar sau ale schimbărilor legislative;
5. Utilizarea monedelor și mecanismelor de plată internaționale, care facilitează circulația valorilor și uniformizează practicile comerciale la scară globală;
6. Recursul la proceduri alternative de soluționare a disputelor, cum ar fi arbitrajul comercial

internațional sau medierea, preferate adesea pentru rapiditatea și neutralitatea lor.

Prin îmbinarea acestor caracteristici, tranzacțiile transfrontaliere se individualizează ca un domeniu juridic distinct, guvernat de un regim complex și dinamic, diferit de cel aplicabil raporturilor civile interne. Această particularitate justifică nevoia unei reglementări coerente și armonizate la nivel internațional, capabile să asigure echilibrul între interesele comerciale ale părților și stabilitatea sistemului economic global.

Conceptul și trăsăturile tranzacțiilor transfrontaliere online

Tranzacțiile transfrontaliere online pot fi definite ca activități comerciale desfășurate prin intermediul mijloacelor electronice între participanți aflați în jurisdicții diferite. Acestea presupun utilizarea platformelor digitale pentru realizarea procesului complet de schimb de la lansarea comenzilor și efectuarea plăților până la livrarea efectivă a bunurilor sau prestarea serviciilor având ca element esențial depășirea granițelor naționale în derularea operațiunilor economice.

Conform definiției oferite de Organizația Mondială a Comerțului (OMC), tranzacțiile transfrontaliere online includ orice formă de cumpărare sau vânzare de bunuri și servicii realizată prin intermediul platformelor electronice, în situațiile în care părțile implicate vânzătorul și cumpărătorul se află în state diferite [6]. În aceeași direcție conceptuală, cercetătorul Bartosz Targanski consideră că aceste operațiuni constituie acorduri electronice internaționale care presupun un grad ridicat de complexitate juridică, fiscală și logistică [13].

Printre caracteristicile esențiale ale tranzacțiilor transfrontaliere online se regăsesc:

- a) natura digitală și dematerializată a procesului comercial, care elimină necesitatea suportului fizic;

b) viteza și caracterul anonim al interacțiunilor economice, determinate de mediul virtual;

c) complexitatea logistică inerentă transportului și livrărilor internaționale;

d) diversitatea actorilor participanți, incluzând relațiile comerciale de tip B2B (de la afacere la afacere), B2C (de la afacere la consumator) și C2C (de la consumator la consumator);

e) dependența de infrastructurile tehnologice și financiare globale, care asigură funcționarea eficientă a sistemelor de plăți și a platformelor digitale;

f) absența documentației tipărite, specifică mediului electronic („*paperless commerce*”).

Aceste trăsături evidențiază legătura strânsă dintre domeniul tehnologic, juridic și economic, subliniind faptul că tranzacțiile online transfrontaliere nu reprezintă doar un simplu schimb comercial, ci un proces complex și multidimensional, rezultat al convergenței dintre globalizare și digitalizare.

Aspecte economice și provocări practice în Republica Moldova

În plan economic, comerțul electronic în Republica Moldova se află într-un proces de dezvoltare graduală, însă ponderea tranzacțiilor transfrontaliere rămâne relativ redusă. Această situație se explică prin:

1. infrastructura logistică insuficient dezvoltată;
2. lipsa unei rețele integrate de plăți online internaționale;
3. barierele lingvistice și culturale;
4. lipsa acordurilor fiscale moderne de evitare a dublei impuneri.

Deși statul a implementat programe digitale importante MSign, MPay, MConnect acestea nu sunt încă pe deplin interoperabile la nivel internațional. În consecință, întreprinderile mici și mijlocii se confruntă cu dificultăți în extinderea pe piețele externe, ceea ce limitează potențialul de integrare în economia digitală globală.

Tranzacțiile transfrontaliere online reprezintă o expresie emblematică a globalizării și digitalizării economiei mondiale. Ele combină dimensiunea juridică internațională cu infrastructura digitală globală, oferind oportunități economice majore, dar și provocări normative semnificative.

Analiza de față demonstrează că:

a) Definirea juridică unitară a tranzacțiilor transfrontaliere online este indispensabilă pentru asigurarea securității juridice și a eficienței economice.

b) Republica Moldova dispune de un cadru normativ fragmentat, care necesită armonizare cu standardele europene și internaționale.

c) Dezvoltarea infrastructurii logistice, financiare și digitale este esențială pentru stimularea participării IMM-urilor în comerțul electronic global.

d) Uniformizarea terminologică și instituțională în domeniul tranzacțiilor transfrontaliere online va contribui la creșterea transparenței, protecției consumatorului și competitivității economice.

Concluzii

În încheiere, putem afirma că, în economia modernă, tranzacțiile transfrontaliere online reprezintă un domeniu emergent, aflat la intersecția dintre tehnologie, economie și drept, care solicită o abordare interdisciplinară și o reglementare adaptivă, capabilă să răspundă provocărilor lumii digitale globalizate.

Referințe bibliografice

1. Codul Civil al RM. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 06.06.2002, nr. 66-75.
2. Codul Fiscal al RM. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 18.09.1997, nr. 62.
3. Codul Vamal al RM. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 17.09.2021, nr.219-225.
4. *Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri încheiată la Viena la 11 aprilie 1980* [online] [citat 2025-10-10]. Dispo-

nibil: https://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm_act_text?id=28036

5. Directiva 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne [online] [citată 2025-10-10]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:32006L0123>

6. ISMAIL, Y. *E-commerce in the World Trade Organization: History and latest developments in the negotiations under the Joint Statement*. Geneva: International Institute for Sustainable Development and CUTS International, 2020, p.4-5.

7. Legea nr. 133 privind protecția datelor cu caracter personal din 08.07.2011. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 14.10.2011, nr. 170-175.

8. Legea nr. 284 privind comerțul electronic din 22.07.2004. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 13.08.2004, nr. 138-146.

9. Lege nr. 308 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 23.02.2018, nr.58-66.

10. *Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I)* [online] [citată 2025-07-25]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0593>

11. *Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 pri-*

vind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (reformare) [online] [citată 2025-07-26]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:32012R1215>

12. Regulamentul privind activitatea unităților de schimb valutar. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 02.12.2016, nr. 423-429.

13. TARGANSKI, B. *Digital Internationalisation of Firms*. New York: Routledge, 2025, p.223-240. ISBN: 9781-003-6173-96.

14. ДМИТРЕВА, Г., К., ЕРШОВА, И., В., КАРТАШОВ, А., В. *Правовое регулирование внешнеэкономической деятельности в условиях вступления Российской Федерации во Всемирную торговую организацию. Монография*. Москва: Норма, 2013, ст. 80.

15. КАНАШЕВСКИЙ, В., А. О понятии международного контракта (сделки). В: *Международное публичное и частное право*, nr. 1, 2017, ст. 19.

16. СИМАТОВА, Е., Л. Использование термина «внешнеэкономическая сделка» в гражданском законодательстве РФ. В: *Lex russica*, nr. 4, 2014, ст. 1296.

17. ЧЕРНОВОЛ, П., А. Понятие и признаки трансграничной сделки. В: *Актуальные проблемы современного права: соотношение публичных и частных начал*. В: *Материалы международной научно-практической конференции (симпозиума)*. Краснодар: АНО НИИ АПСР, 2021, ст. 326-330. ISBN: 978-5-6043867-1-2.